

TOULKY Å UMAVOU - KRÅ•LOVÅ•CKÅ%o RYCHTY

ÅEtrtek, 09 leden 2020

DneÅjnÅ-

povÅ-dÅjnÅ- ze Å umavy bude patÅ™mit KrÅjlovÅjkÅ™m. KrÅjlovÅjci byli nÅ›kdejÅjÅ-obyvatelÅ© Å umavy, sÅ-dlÅ-cÅ- v oblasti od SvatÅ© KateÅ™iny aÅ¾ po pramen Vltavy, tedy v oblasti tzv. KrÅjlovskÅ©ho hvozdu. HistorickÅ© prameny se o tÅ›chto obyvatelÅ-ch Å umavy zmiÅ›ujÅ- od 14. stoletÅ-, kroniky jeÅjtÅ› dÅ™mÅ-ve. Å lo o nÅ›meckÅ© osadnÅ-ky, kteÅ™mÅ- stÅ™meÅ›ili hranici, zemskÅ© stezky a zlatÅ© doly, vÅ›novali se takÅ© tÅ›Å›bÅ› dÅ™meva a pastevectvÅ-.

#main_body * { line-height: 1.50em; }

Byli svobodnÅ-,

podÅ™mÅ-zenÅ- pouze krÅjli, kterÅ½ jim udÅ›loval Å™etnÅ© vÅ½sady - prÅjvo lovu,

mÅ½cenÅ- stromÅ-, vaÅ™menÅ- piva a mnohÅ© dalÅjÅ-. TÅ™mto poÅ™inem chtÅ›li panovnÅ-ci podpoÅ™it Å›ivot v odlehÅ½ch Å umavy. Jak

jiÅ¾ bylo zmÅ›nÅ›no, nÅ›kterÅ© prameny uvÅ›dÅ- poÅ™itek kolonizace ve 12. a 13.

stoletÅ-, spolehlivÅ› lze Å™mÅ-ci, Å›e k plnÅ©mu rozvinutÅ- osÅ-dlenÅ- doÅjlo v

16. stoletÅ-. VymezenÅ© Å™zemÅ- bylo rozdÅ›leno do 8 krÅjlovÅjckÅ½ch rychet Å©“

SvatÅj KateÅ™ina, Hamry, Hojsova StrÅjÅ¾, ZhÅ™mÅ- (KepelskÅ©), KochÅjnov,

StodÅlky, Stachy a poslednÅ- rychtou byla JavornÅj (ZejbÅj).

V

okolÅ- JavornÅ© fungovalo nÅ›kolik sklÅjÅ™skÅ½ch hutÅ-; sklÅjÅ™stvÅ- bylo

koneckoncÅ™ jednÅ-m z nejtypiÅ›jÅjÅ-ch Å™emesel KrÅjlovÅjkÅ™. V huti sv. Anny

na ZejbÅjckÅ©m dvoÅ™me se vyrÅjbyly sklenÅ›nÅ© perly a rÅ›Å›encovÅ© kuliÅ›ky. Roku

1621 zde byl huÅ›mistrem jstÅ½ Andreas Preissler, pÅ™mÅ-sluÅjnÅ-k vÅ½znamnÅ©ho

sklÅjÅ™skÅ©ho rodu PreisslerÅ™, jehoÅ¾ Å™lenovÅ© byli rozeseti po celÅ© zemi. I

jÅj jsem pÅ™mi svÅ½ch toulkÅjch Å umavou na ZejbÅjckÅ½ dvÅ™r zavÅ-tala. ÅEeasy

Andrease Preisslera sice dÅ›vno odvÅ›il Å™as, ale genius loci ZejbÅjckÅ©ho

dvora, navzdory neutÅ›jenÅ©mu stavu budov, zÅ™stal. PoblÅ-Å¾

dvora se pÅ›sli konÅ›, nikde Å›ivÅjÅ›ka, Å™as se tu zastavil. A tak pÅ™ivÅ-rÅjím

oÅ›i a hlavou mi bÅ›Å¾Å- pÅ™mÅ-bÅ›h ZejbÅjckÅ©ho dvora, kterÅ½ nabÅ-zÅ-m k

pÅ™meÅ™tenÅ- i vÅjím. PÅ™mÅ-bÅ›h ZejbÅjckÅ©ho dvora:

JeÅjtÅ›

je tma, olÅjovÅ© porosty u Å™mÅ-Å›ky ÅjumÅ- do ticha Å©dolÅ-. BezmÅ›sÅ-Å›nÅj noc

skrÅ½vÅj moÅ›Å›ily, hÅ™ebeny hor i stezku mezi vznikajÅ-cÅ-mi polÅ-Å›ky na pÅ™dÅ›

divokÅ©ho pralesa. Od sv. Anny pÅ™minÅjÅjÅ- chladnÅ½ vÅ-tr tlumenÅ© hlasy. Po

chvÅ-li se na obzoru zjevÅ- houpavÅj svÅ›tÅ½lka nÅ›kolika luceren, mÅ-Å™mÅ-cÅ-ch k

oranÅ›ovÅ© zÅjÅ™mi sklenÅ© huti na ZejbÅjckÅ©m dvoÅ™me. MuÅ¾e v trojčÅ-pÅ½ch

kloboučÅ-ch uctivÅ› vÅ-tÅj huÅ›mistr na StarÅ©m ZejbÅj - Andreas Preissler

PÅjteÅ™mÅ-kovÅ½â€!

MuÅ¾i

na vÅ½zvu Andrease posedajÅ- kolem smrkovÅ©ho stolce, kterÅ½ zabÅ-rÅj tÅ©mÅ›Å™

celou svÅ›nici. V kamnech praskÅj, na stole hoÅ™mÅ- jedinÅj svÅ-ce, kterÅj

sklÅjÅ™m vykresluje vrÅjsky na osmahlÅ½ch obliÅ›ejÅ-ch. Ze svatÅ©ho koutku

pÅ™ihlÅ-Å›ejÅ- svÅ›tci, lesknoucÅ- se z podomÅjcku vytvoÅ™enÅ½ch podmaleb na

skle. PÅjny obslouÅ¾Å- nevlastnÅ- bratr Andrease, FloriÅjn, pÅ›jn statku, jenÅ¾

vyuÅ¾Å-vÅj krÅjlovÅjckÅ©ho prÅjva varu piva. MuÅ¾i se dajÅ- do bÅ›Å›nÅ½ch sklÅjÅ™skÅ½ch hovorÅ™. ÅEernovlasÅ½

mladÅ½ muÅ¾, kterÅ½ dosud klobouk nesundal, vÅjak rÅjznÅ› hovory pÅ™meruÅjÅ-:

â€ŽRychtÅjÅ™mi, tak mluv, vÅjak jsi pro nÅ›s tajnÅ› v noci nedal poslat, abychom

tu bez Å›en tlachali o kvalitÅ› zdejÅjÅ-ho kÅ™emenelâ€œ

SeÅjlost zvÅjÅ›nÅ-, korbele s pivem poloÅ¾Å- s tÅjzavÅ½m pohledem ke stojÅ-cÅ-mu vÅ-dci hlavnÅ- rychty KrÅjlovskÅ©ho h

Andreas postavÅ- ke svÅ-ci Å›eleznou truhliÅ›ku, jiÅ¾ nechal jeho otec v prvnÅ-m bucharu zdejÅjÅ-m vyrobit. â€ŽJako poklac

stÅ™meÅ›Å-m tento svitek s krÅjlovskou peÅ™etÅ- cÅ-saÅ™me Rudolfa, pÅjnovÅ©.â€œ VytÅjihl

omÅjelÅ½ list a pokračÅ-oval hrdÅ›, jako kdyby vlastnil ÅjumavskÅ½ svatÅ½ grÅjli:

â€ŽProÅ› pÅ™miÅjli vaÅjji pÅ™medci, aby tu v potu a krvi lÅjímali zem a pÅjli

stromy? Aby nÅjím snad vrchnost v sukni a punÅ›ochÅjch vlÅjdnoucÅ- z nÅ-Å›in,

brala prÅjva, kterÅj jsme uÅ¾ za PÅ™memyšla nabyli? PrÅjva za sluÅ¾bu v boji,

prÅjva za ulehÅ›enÅ- Å›ivota v tÅ©to divoÅ›inÅ› plnÅ© vlka a medvÅ›da, prÅjva za

vÅ›rnost a oddanost krÅjli! VÅ›dyÅ› tento panovnÅ-k Å™eskÅ½ slÅ-bil chudÅjkÅ™

tyrolskÅ½m pÅ™du ve svÅ½ch horÅjch, na kterou odvahu jinÅ- nemÅ›li, a v

odlehlosti tÅ›chto konÅ›in otcovÅ© vaÅjji modÅ™mÅ-ny vysÅjzeli, aby Å™eskÅ½ les o

symbol jejich domova obohacen byl.â€œ MuÅ¾i

jiÅ¾ tuÅjili, kam Andreasova slova mÅ-Å™mÅ-. â€ŽVedle boha, pÅjnovÅ©, jÅj hodlÅjím

poslouchat jen krÅjle Å™eskÅ©ho, neboÅ› nikoho pÅjín a nikoho sluha, to je

krÅjlovÅjckÅ½ch sedlÅjkÅ™ vÅ½sluha!â€œ zvolal tak horlivÅ›, Å›e byl donucen na

chvĚ-li se odebrat na Ā•erstvĚ½ vzduch, aby zkontroloval podruhy v huti, zda nĀ›co neslyĀjeli, a aby zchladil horkou Preisslerovskou krev, kterĀj kolovala po otci v jeho Ā½ilĀjch. ěŽĀ½eneme se

do zĀjhuby, budeme-li Andrease nĀj sledovat, ěœ promluvil nejstarĀjĀ- sklĀjĀ™, v jeho Ā¼ oĀĀ-ch jiĀ¼ jiskra dopĀjla, neboĀŕ jedĀ½ zĀjkal vykonal svĀ©. ěŽĀĀ• jsem slepĀ½, vidĀ-m, Ā¼e Andreas vrchnost jen tak u piva pomlouvat nebude a zase napĀĀje cĀ-saĀ™i, tentokrĀt jiĀ¼ MatyĀjĀj, aby znovu naĀje prĀjva potvrdil. AĀ¼ se tak stane, mĀjme tu vrchnost z OpĀjly kaĀ¼dĀ½ den, a ani chraštĀ- na otop si pak nebudeme v lese moci nasbĀ-rat. ěœ MuĀ¼i, vĀjĀ-cĀ- si starce nejen pro cennĀ© rady ve sklĀjĀ™skĀ©m Ā™emesle, vĀjak hĀjili rychtĀjĀ™e. ěŽChceĀj snad, aby vnuci tvoji zemĀ™eli hlady, neboĀŕ jiĀ¼ nynĀ-vrchnost prohlĀjuje, Ā¼e lovit ani raka v potoce nesmĀ-me a huĀŕ radĀ-pĀ™esovat do mĀ-st, kde nenĀ- javorĀ- ani sĀ-ly vodnĀ-? ěœ tĀjzal se FloriĀjn. StaĀ™ec namĀ-tal, Ā¼e vĀjichni stejnĀ› vrchnost obchĀjzejĀ-, nedajĀ- na jejĀ- pokyny a dĀ›lajĀ- si, co chtĀ›jĀ-, coĀ¼ se v hlubokĀ©m hvozdu dobĀ™e skrĀ½t dĀj. Takto se KrĀjlovĀjci akorĀj pĀ™ipomenou, zase pĀ™ijde kontrola Ā°zemĀ- a zase se vrchnost nahnĀ›vĀj. OstatnĀ- vĀjak mezi sebou pĀ™itakĀjvali, Ā¼e neustĀjle Ā¼ijĀ-ve strachu, kdo z mĀ-stnĀ-ch na tvrz opĀjleckou na nĀ› bude Ā¼alovat, a to Ā¼e podkopĀjvĀj dĀ›vĀ›ru mezi sklĀjĀ™i v obchodĀ› i v budoucĀ-ch sĀ^atcĀ-ch jejich dĀ›tĀ-.

Andreas rozhovory vyslechl ze sĀ-nĀ›, vstoupil do svĀ›nice a poklekl pĀ™ed slepce: ěŽNebudeme-li se brĀjnit nahlas, nakonec pozbydem prĀjvo za prĀjvem, i to nejvĀjĀjĀ- naĀje - volit rychtĀjĀ™e z Ā™ad naĀjeho lidu. Dali jste mi vĀ›nost u sv. Anny tady na ZejbiĀj, a pĀ™esvĀ›dĀili jste druhy naĀje z ostatnĀ-ch rychet celĀ©ho Hvozdu KrĀjlovskĀ©ho, abych za nĀ› vĀjechny mluvil. Pak teĀ• toto prĀjvo nehasme, vĀdyĀŕ v nĀ-Ā¼inĀjch se poddanĀ½m o naĀjich prĀjvech mĀ-Ā¼e jen zdĀjt. ěœ StaĀ™ec poloĀ¼il souhlasnĀ› vrĀjsĀ•itou dlaĀ^ Andreasovi na rameno, slov jiĀ¼ nebylo tĀ™eba. Andreas nynĀ- poprvĀ© zasedl za stĀl, vytĀjhl z truhliĀ•ky druhĀ½, tentokrĀt nepopsanĀ½ svitek a poĀ•al psĀjti cĀ-saĀ™i dopis s prosbou o potvrzenĀ- vĀjech privilegiĀ- KrĀjlovĀjkĀ-. ěŽĀ¼ ta baba v punĀochĀjch na nĀjs s druĀ¼inou vod VopĀjly pĀ™ijde, budu mĀ-t na HamrlĀ-ku milĀ-Ā™ zaĀ¼ehnut a po nepsanĀ©m prĀjvu uhlĀ-Ā™skĀ©m ji ztrestĀjm. UhlĀ- mi ta mrcha snad nezkaĀ-lĀœ promluvil do ticha sklĀjĀ™, kterĀ½ pĀ-sma neznal, zato dobrĀ½ch vtĀpĀ- na Juditu Kolowratovou (zĀjstavnĀ- vrchnost Hvozdu) produkoval poĀ¼ehnanĀ›, aĀ¼ jej Andreas musel rĀjznĀ› umlĀ•et. VĀ¼dyĀŕ nastalo svĀ-tĀjnĀ-, kdy pĀ-ĀjĀ- svĀ©mu krĀjli. #main_body * { line-height: 1.2 StaĀ™Ā- jsou nejmodrĀ™ejĀjĀ-. Jak slepĀ½ sklĀjĀ™ pravil, tak se stalo. Kdyby jen krĀjil MatyĀjĀj slyĀjel, jak pĀ›knĀ› o nĀ›m horĀjtĀ- sklĀjĀ™i nad dopisem mluvili, jistĀ› by nedovolil, aby na nĀ› byl uspoĀ™ĀjdĀjn vrchnostĀ- hon. Rebelanti od sv. Anny, jak byli Juditou krĀjli oznaĀeni, byli nĀj silnĀ› odvleĀeni na PraĀ¼skĀ½ hrad a uvĀ›znĀ›ni v Daliborce. JakĀ© myĀjlenky se tehdy honili sklĀjĀ™Ā-m hlavou, kdyĀ¼ se jejich krĀjlovĀjkĀj hrdost topila v kaluĀ¼Ā-ch na podlaze chladnĀ©ho vĀ›zenĀ-Ā€!

HorskĀ½

lid vĀjak vĀ¼dy drĀ¼el pĀ™i sobĀ›, zakrĀjtko se shromĀjĀ¼dili KrĀjlovĀjci ze vĀjech moĀ¼nĀ½ch samot Ā umavy a pĀ™ispĀ›chali svĀ½m hrdinĀ-m na pomoc. Andreas mĀ›l totiĀ¼ zĀjloĀ¼nĀ- plĀjn, kterĀ½m vĀjak zpoĀ•Ājtku nechtĀ›l podkopat Ā•est KrĀjlovĀjkĀ-. Nouze si vĀjak vyĀ¼Āj dala svĀ©. TentokrĀt sklĀjĀ™i nabĀ-dli nikoliv Ā•est a oddanost, ale to, na co slyĀjĀ- vĀjichniĀ to penĀ-ze. MatyĀjĀj nabĀ-dku nejbohatĀjĀ-ch sklĀjĀ™Ā- ze Ā umavy posvĀ›til a 5 000 kop mĀ-ĀjeĀ^skĀ½ch groĀjĀ- vykoupilo KrĀjlovskĀ½ hvozdu z rukou Judity KolowratovĀ© a majetek tak pĀ™eĀjel na krĀjlovskou komoru. MatyĀjĀj jiĀ¼ mohl, bez obav ze Ājlechty, potvrdit i prĀjva, o kterĀj Andreas s KrĀjlovĀjky v dopise Ā¼Āj dal.

OdvĀjĀ¼nĀ½

huĀŕmistr se vrĀjtil na ZejbiĀj skĀ½ dvĀr k vĀ½robĀ› barevnĀ½ch korĀjlkĀ- do rĀ-Ā¼encĀ-, aby takĀ© vychovĀjval svoje dĀ›ti pod heslem KrĀjlovĀjkĀ- ěŽNikoho pĀjn, nikoho sluhaĀœ. Jeho zkuĀjenost mu vĀjak zasadila do srdce mnoho ran, kterĀ© jiĀ¼ neumĀ›l skrĀ½t. KdyĀ¼ tĀ™icĀtĀj vĀjilka pronikla i do hlubokĀ½ch hvozduĀ- Ā umavy, zrodila se v hlavĀ› rebelanta myĀjlenka nepĀ™Ā-mĀ© pomsty. VĀjleĀnĀ- zbĀ›hovĀ© pĀ™epadĀjvali sklĀjĀ™skĀ© karavany s vĀ½robky a sklĀjĀ™i od sv. Anny pĀ™ichĀjzeli Ā•asto o svĀj vĀ½dĀ›lek a nĀ›kteĀ™Ā- formani i o Ā¼ivot. Na radĀ› na ZejbiĀj skĀ©m dvoĀ™e se KrĀjlovĀjci domluvili, Ā¼e potĀ-Ā¼e oznĀjmĀ-Ā°Ā™adĀ-m, aby koneĀnĀ› nastal poĀ™Ājdek. Andreas vĀjak ěŽĀ°Ā™adĀ-Āœ nedbal, jeĀjtĀ› aby je snad o pomoc prosil. Moc dobĀ™e vĀ›dĀ›l, Ā¼e ve vĀjlce se Ā vĀ©dy, kteĀ™Ā-

pleně- celě vesnice, nebude nikdo, komu by zlelo na horských samotách. Vytáhl proto do boje proti zbojně-ká a vrahům sám. Osobně je vřechny pochytal a na běhu těm-ky Ostruňaně nechal popraviti. Tentokrát si však svými krvavými iny pohnal pám-mo královskou komoru. Tam vytkla, že pámekrauje mez, a že toto právo řádněmu Králově nepám-sluší. Jak si Andreas poradil? Již řádně dopis králi. Rady nejstarších jsou nejmoudřejší. Vzpomněl na slepého starce, jehož huť již páměd lety vyhasla, a nad jeho hrobem u kaple sv. Anny slábil, že nechá hvozď, aby jeho iny skryl. Skrál se tedy a tajně vykonával žhorské práva i nepřáve po svém, aniž by se o nich s kámkoliv radil a kohokoliv šádal.

Došil

se vku starce a skelnou huť pámenechal svému nevlastnímu synu Hansovi, do kterého vkládal své naděje, když tragicky na cestách zemřel jeho vlastní syn. Hans nejprve sloužil vci Králově, jak byl Andreasem vzorně vychován, později se však z něho nic postavil na stranu vrchnosti. Podle mástných sklíčím se stal zřídce Králově, pravděpodobně jen kvůli kusu lesa, který dostal od paně- Judity Kolowratové. Hans však odmětl složit pám-sahu poddanosti i cěsa a nezapltil podě- peně za žžnovu-vykoupeně- ze zřstavy. Vřechna své odmětnutě- psal v dopise králově komoě- esky. Pochopili Králověci Hanse řipatně? Čtěl snad Hans svěm postojem poukřzat, že tradice je tradice, a že Králověci za své práva platit nemají? Ze situace řádně prospěch nebude, to věděl moc dobře. Na pám-kaz nejvyšších byl donucen odstěhovat se z Králověho hvozdu do Vrhavě, kde se stal mlyněm. #main_body * { line-height: 1.50em; } Byli svobodně- podě-zeně- pouze králi, který jim uděloval etvě sady - právo lovu, měceně- stromě, vaě- piva a mnohě dalě-. #main_body * { line-height: 1.50em; } Mnoho vody uplynulo v řěce Ostruňaně, mnoho se změnilo od dob Andrease, avšak lidě, jejich myšlenky a iny zěstě- stejně. Až budete poslouchat Ostruňnou z mostku pod dvorcem, vzpomeěte na Králověky, vzpomeěte na Andrease i Hanse. Duchově tu v chřtrajě-ě- m dvorci stěle jsou.

Nejeden

pocestně tu zahlědne muě v kabětci a trojě-ě- klobouku, jak tajně obchřzě- své sě- dlo. Spatěit přě měěte i duchy popraveněch zbojně-ká. Chcete-li, aby duchově zmizeli, nebo lěpe, aby se věbec neukřzali, zavolejte nahlas z kamenněho mostku směrem na Hamrlě- proti proudu řě-ě-ky Ostruňaně: žNikoho přin a nikoho sluha, to je Králověká věsluha!ě MIA,

Kulturně- a zcestovalě redaktorka